N^ro 97.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 5. WRZESNIA ROKU 1797. WE WTOREK.

z Wiednia 19. *Sierpnia.*

D. 16. Cesarstwo Jmść wyiechali do głowney kwatery woysk pospolitego ruszenia Królestwa *Węgierskiego* w Stein-am *Anger* gdzie dni kilka zabawiwszy, udać się maią do wod *Badeńskich*. Pomienione woyska podzielone są teraz na dwa wielkie obozy, z któ ych jeden rozłożony jest od *Guns ku Wedniowi*, drugi od *Kormend ku Rechnitz*. Obydwa wkrótce będą ruszone ku *Włoskim* granicom, *Istryi i Dalmacyi*, mieysce ich zastąpią nowe diwizye. Rozmaite *Comitaty* przez wysłanych Delegatow dopraszały się usilnie rozwiązania Kawaleryi swoiey, którey utrzymywanie co miesiąc kosztuie 150 tyś złot: Ryńsk; Odpowiedział Monarcha, iż okoliczności kraiowe nie pozwalaią mu na to zezwolić; owszem zalecił, ażeby infanterya kraiowa co rychley przyprowadzoną była do tak dobregp stanu, w jakim jest kawalerya.

Margrabia de Gallo po długim u nas mieszkaniu wyiechał nakoniec do *Udine*, pokilkakrotnie wzywany od Generała *en Chef* armii *Włoskiey*, który się oświadcza, iż z Ambassadorem Króla Jmści *Dwóch Sicilii* pragnie zakończyć negocyacye. z nim rozpoczęte w *Leoben Cesarz Jmść* przydał mu do pomocy *Barona Degelman* posła swoiego w *Bazilei* i P. *Hoppe* Sekretarza *Barona de Thugut*; obydwum rozkazano pośpieszać do *Udine*, zkąd wkrótce spodziewamy się odebrać wesołą nowine o podpisanym pokoju. Generał *en Chef* armii *Francuzkiey* albo się tam znayduie, albo razem z naszemi Pełnomocnikami przybędzie. Kuryer od Direktoryatu przysłany, obywatel *Lowis*, powrócił do *Paryża* z odpowiedzią na warunki podane do ugody; o tych mówią dziś powszechnie, że zniosły wszelką wątpliwość i trudność. Był on przed tym Adjutantem nieszczęsliwego Generała *La Fayette*; międzv innemi oddał *Cesarzowi Jmści* list Direktora *Barthelemy*, w którym raz jeszcze ponawia prożbę o uwolnienie więźniow w *Ołomuńcu* zatrzymanych. Mówią, iż Dwor nasz tey prożby nie odrzucił: będą więc dane rozkazy, ażeby *La Fayette* z towarzyszami swoiemi został wyprowadzony za granicę Państw Cesarskich.

Rekrutow jeszcze 4. tyś. poprowadzono do armii naszych nad *Włoską* granicą stoiących; 11. tyś. do *Dalmacyi*, gdzie też ciągnie znaczny wydział na obięcie w dzierżawę *Cattaro* twierdzy znamienitey, i portu naywygodnieyszego w całey Prowincyi. Tey opanowanie większym zdaie się podlegać trudnościom niżeli miast innych, które bez odporu poddały się woyskom *Austryackim*. *Z Macedonii* mamy wiadomość, iż rozkrzewienie prawideł i zasad rewolucyinych w *Greckim* narodzie, przeraża boiaźnią *Portę Ottomańską*; *Diwan Baszom* kommenderuiącym ziechać się kazał do *Larissa*. Oyczyzny *Achillesa*; tam naradzić się maią względem śrzodkow skutecznych do utrzymania w podległości i posłuszeństwie tego ludu, który dziś o jedney tylko chwale Przodkow swoich pamięta. Inna zaraza grozi jeszcze Państwu *Tureckiemu*. Zaraźliwe choroby panuią w *Rumelii*, ztąd przeszedłszy do *Serwii*, rozciągneły się do *Belgradu*. Z tey przyczyny w *Semlinie* od 4. do 6. tygodni przedłużono kwarantanę. Tym przypadkiem straszliwym zatamowane są wszystkie związki między narodami sąsiedzkiemi, z wielkim uszczerbkiem dla handlu. Podróżni z *Constantinopola* przybyli zgadzaią się jednomyslnie, że *Turecci* poddani w stolicy i jey okolicach mieszkaiący, głosno już przeciw teraźnieyszemu rządowi narzekaią.

Chociaż iest nadzieia prędkiego pokoiu, woyskom iednak *Węgierskim* opatrzyć się kazano w namioty; *Cesarz Jmć* zalecił Departamentowi Skarbowemu obmyślenie regularnego żołdu; którego *Węgrzyni* ponieważ w kraiu swoim odbierać nie zwykli, wnosić trzeba, iż za granicę w potrzebie wynidą. Jakoż słychać, że iedna kolumna pociągnie do *Styrii i Karinthii*, gdzie wielu mieszkańcow niechce płacić nakazanych podatkow. Dwor nasz nie czyni żadney trudności w uznaniu *Rptey Cisalpińskiey*, na którey założenie sam zezwolił w *Leoben*; lecz żąda ażeby los państw sąsiedzkich był zapewniony przeciw chciwości lub przemocy nowych Republikantow, którzy zamknąć się powinni w granicach traktatami zakreślonych.

Jeden z Officyerow sztabowych wynalazł pontony daleko wygodnieysze od dawnieyszych; po uczynionym doświadczeniu na *Dunaiu*, któremu wielu Inżenierow przypatrywało się z podziwieniem, postanowiono wszystkie regimenta opatrzyć onemi.

z Londinu 15 Sierpnia z Gazety Leydeńſkiey

Statek z *Lisbony* do *Falmouth* przywiozł pomyślną wiadomość, iż fregata *Aurora* bliſka przygórka *Finiſterre* potkawſzy 16 ſtatkow nieprzyiacielſkich cukrem ładownych, 8 zatopiła lub zpaliła, tyleż zaprowadziła do *Lisbony*. Pierſza prawie to ieſt zdobycz od początku woyny; do tych czas prócz okrętow korsarſkich lub woiennych, nie mieli innych *Francuzi*. Nie wiemy ieſzcze co ſię ſtało z eſkadrą *Edwarda Pellew*, (nie Admirała *Warren*) który będąc napadnionym przewyżſzaiącą ſiłą, roſkazał ſwoim fregatom w ucieczce ſzukać ratunku; iakoż iedna do *Plymouth* wbiegła d 9 Od flotty *Lorda S. Vincent* Admiralicya rapport odebrała. Aż do 24 Lipca, nic pod *Cadix* nie zaszło uwagi godnego. Na niektórych okrętach maytkowie ſkłonność okazali do buntu. Lecz Admirał przezorny nie daiąc im czasu do rozpatrzenia ſię, zwołał radę woienną, w przeciągu dwóch godzin oſądził i ukarał winowayców. Poſtępek ſurowy utrzymał na całey flotcie ſpokoyność i porządek.

Głoſzą u nas, że negocyacye w *Lille* do nieiakiego czasu ſą zawieſzone, dla poro zumienia ſię lepſzego z zprzymierzeńcami Mocarſtw o pokoy traktuiących. Ponieważ naſze Miniſterium nic o tym nie mówi, z *Paryża* czekamy obiaśnienia. Według oſtatnich wiadomości, nadzieia bliſkiego przynaymniey pokoiu ſłaba ieſt i niepewna. Bo chociaż część więkſza narodu pragnie widzieć ukończoną woynę, Direktoryat wſtydzi ſię cofnąć okropne hasło przez *Robertspiera* ieſzcze wydane: *Delenda eſt Carthago*; woyna *Anglikom* nieśmiertelna i nienawiść. Co ieśli tak ieſt w ſamey rzeczy, *P. Pitt* zapewne nie zciągnie ręki do podpisania traktatu haniebnego dla *W. Britannii*, aż *Francuzi*, iak mówił Ociec iego *Graf d e Chatham*, wieżę *Londińſką* ſzturmem wezmą. Do czego nie prędko przyidzie, ieśli do końca kampanii Admirałowie nasi potrafią nieprzyiacielſkie flotty zamknięte utrzymywać. *Duncan* 6 liniowemi okrętami zoſtał wzmocniony.

Lord Cornwallis udawſzy ſie do Zgromadzenia Direktorow kompanii *Wschodnio-Indyiſkiey*. złożył urząd znamienity General Gubernatora osad naſzych w *Azyi*. Na wyspach *Antilſkich* panuie zupełna ſpokoyność General *Abercromby* wſzyſtkie zwiedzić poſtanowił Uczyniwſzy potrzebne rozrządzenia ku ich bespieczeńſtwu i obronie powróci do *Anglii*. Kiedyśmy wyspę *S. Lucyi* na nieprzyiacielu zdobywali, wielu *Francuzow* ſkryło ſię w górach niedoſtępnych. Teraz naoſtatek nie widząc ſposobu dalſzego utrzymania ſię, a tym bardziey odzyſkania wyspy ſtraconey, poddali ſię Brigadyerowi *Drummond* Na morzach północnych *Francuzcy i Hollendersсy* korsarze nie przeſtaią chwytać nam wiele ſtatkow kupieckich, porty *Batawſkie* daią im wygodne dla bliſkości zchronienie. Jesli prawda ieſt, iak mówią, iż *Portugallia* zawartym teraz traktatem obowiązała ſię nie przyimować okrętow, które na zprzymierzeńcach zdobydź możemy wielki z tąd dla nas będzie uſzczerbek; lękać ſię wypada, ażeby dawne związki *Londińſkiego z Dworem Lisbońſkim*, mianowicie zaś zyſkowny traktat handlowy nie był naruſzonym.

z Paryża 15. Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey

Negocyacye z *Koroną Portugalſką* rozpoczęte, zawieſzone, zerwane, odnowione, wzięły koniec ſzczęśliwy. Donioſł o tym Radzie Direktoryat d. 11. *Obywatele Reprezentanci!* „Podpisaliśmy wczora traktat pokoju z *Portugallią* umówiony przez Obywatela *Lacroix* i Posła d' Aranjo. Wzywamy ażebyście ſię nad tym zaſtanowili, według przepisow Konſtytucyi.„ Przeczytano nazaiutrz warunki 1. *Portugallia* zapłaci *Rpltey Francuzkiey* za nakłady woienne 10. mill. liwr. 2 Porty *Portugalſkie* Flottom woiennym zamknięte będą, do *Lisbony* 6 tylko okrętow razem wniść może; do innych portow nad 3 nie więcey. Okrętom *Francuzkim, Hiszpańskim, i Hollenderskim* taż ſama wolność ſłużyć będzie. 3. Będzie zawarty traktat handlowy między dwóma Potencyami 4. Zaden okręt zabrany nie może bydź do portu wpuſzczony lub w nim przedany.

Warunki te dość ſą umiarkowane, nie widać w nich ani zerwania z *Anglią* przymierza, ani uſtąpienia części osad *Brazilijſkich* &c. Muſzą bydź umowy taiemne, jakieśmy czynili z innemi Mocarſtwami, lecz o tych nie prędko wiedzieć będziemy. Politycy rozumieią. że Direktoryat dla tego ſkłonnym ſię pokazał do ugody, ażeby *Anglią* do niey pociągnąć, inni twierdzą, iż zamiarem jeſt *Francuzow* silniey woynę popierać przeciw nieprzyiacielowi, którego wſzyſtkie już narody do *Coalicyi* wchodzace odſtąpiły. Oſtatnie zdanie wywracaią wiadomości z *Lille* odebrane, które zaręczaią, iż przedugodne warunki między Ex-Direktorem *Letourneur i Lordem Malmesbury* na początku Września będą podpisane. Nowy Miniſter Policyi *Sotin* złożył ſwóy urząd dobrowolnie. zaſtąpił mieysce jego obywatel *Aſtier*, już trzeci po oddzieleniu ſię nieodżałowanego *Cochon* tak częſte odmiany niepodobaią ſię ludowi *Paryzkiemu*; ſpokoyność jednak w mieście żadnym przypadkiem nie była dotąd zamieſzaną: chociaż w Departamentach rozgłoszono, iż woynę domową zaczeliśmy.

Nadeſzła też długo oczekiwana odpowiedź Direktoryatu względem zbliżenia ſię woyſk do *Paryża*. General *Richepanse* odebrawſzy ordynans od Generała *en Chef* armii *Sambry i Mozy* maſzerowania do *Breſtu*, drogę przepisał regimentom, nie wiedząc ieśliby miaſto *Ferté* znaydowało ſię w linii Konſtitucyiney. Uzbroieniu 500 łotrow zaprzecza Direktoryat, ſkładaiąc na to świadectwo municipalności miaſta *Chartres*. Naywięcey iednak uſiłuie władza wykonawcza uſprawiedliwić poſtępek armii obwinionych o *deliberacyą* prawem zakazaną. Chociaż znaczenie tego wyrazu było wątpliwe, Direktoryat przed zapytaniem Rady zalecił kommenderuiącym

Generałom nie pozwalać na złamanie Konstitucyi. Zołnierze do tego postępku pobudkę znalezli; w niedostatku skarbu publicznego, i boiaźni stracenia wysłużonego żołdu: prześladowaniu i morderstwach bezkarnych Republikantow, którzy dobra narodowe kupili, przez co armia niepewną bydź się rozumie dóbr tychże iey w nadgrodę dawno przeznaczonych: w zagęszczonym wracaniu się Roialistow i emigrantow, którym kraiowe tribunały pobłażaią, bez względu na praw dotąd niezniesionych surowość; w rozmaitych pismach rozrzuconych po Departamentach, które obrzydzaiąc rząd Republikański, do zniesionego lud chcą nawrócić, naostatek w straconey nadziei pokoiu pożądanego. Już Direktoryat rozwiązał *Coalicyą*; iuż Mocarstwa nayogromnieysze skłoniły się do ugody; gdy widząc u nas niedostatek skarbowy, któremu nikt zaradzić nie myśli, co większa, zaszczepioną nieufność, otwartą niezgodę, podobieństwo do kontrarewolucyi i woyny domowey, zamiast pośpiechu z którym negocyacyą zaczeły, samemi nas zbywaią przewłokami.. Niewiadomo co na te zarzuty Rada odpowie; wyraźnie przeciw *Oppozycyi* są wymierzone.

Tym czasem przyiaciele Direktoryatu statecznie utrzymuią, że spisku na Prawodawcow żadnego nie było. Tak mówi Generał *Hoche* w liscie swoim; Wodzowi tylekroć zwycięzcy, który życie niosł, nie raz za Oyczyznę, wiarę dać trzeba „Rada 500. powia„da miała żądać od was, Obywatele Direkto„rektorowie, ażebyście tych sądowi poddali „którzy śmieli podpisywać woyskom rozkaz „wkroczenia do Prowincyi *Francuzkich*. Nie „było zapewne myślą Reprezentanta *Willot* „usprawiedliwić mnie w tym zdarzeniu; prze„cie mimo chęć i wolę usprawiedliwił i wy„ręczył. Pozwolcie niech wiem do którego „sądu iść winienem, ażeby mi wymierzył „należną sprawiedliwość. Niech lud *Francuz„ki* pozna przynaymniey iak czarne są oskar„żenia tych mężow, którzy będąc osobistemi „nieprzyiaciołami, powinni byli milczenie za„chować, używaiąc, iak przystało, stronnikow „swoich w sprawie im osobistey. Niech też „poznaią mieszkańce *Paryża*. co znaczą tyle„kroć powtarzane eszcze słowa: obledz miasto „z 12 tysięcami żołnierza, daymy nawet 25, „iak prawili kłamliwie; miasto wielkie i prze„možne, które za pierwszym hasłem, lub w „dzwony, iak się podoba, uderzeniem 150 „tyś. obywatelow uzbroionych może wysta„wić.

„Niech się też ktokolwiek zawstydzi oby„watel *Charron*; niech iawnie powie, co po „kryiomo Radom donosił, gdzie widział woyska „13 tyś. gdyż do iego Departamentu żołnierz „ieden nie wkroczył, Legion *Frankow* straż „przednią trzymaiący do *Chêne le Pouilleux* „nie doszedł; inne regimenta stały ieszcze w „Departamentach nowo przyłączonych. Żądam „śmiało sądu; ten pozna moię i armii *Sambry* „*i Mozy* niewinność. Mnie ogłoszono bun„townikow dowodzcą; żołnierzy iako łotrow „na drodze przyimowano. Kto nas oczernił, „niech tu się stawi. Niech oskarżyciele zbro„dnię nam dowodzą. Ordynanse moie dru„kować kazałem, mam od dawnego czasu ia„kiżkolwiek szacunek w narodzie; starałem „się nań zasłużyć nie iako zbóycy rewolucyi„ni, lecz iak obywatelowi żołnierzowi przy„stało. Nie stracę zapewne szacunku pracowi„cie nabytego, przeto iż na mnie wołać będą „ludzie w domowych tylko rozruchach znaio„mi z próżney szczebiotliwości i zamysłow „dążących do wywrócenia porządku, praw, i „narodu.

Hoche.

W umiarkowańszych wyrazach pisał odezwę do woyska Generał *Scherer*; nie boiała go potwarz i iawna przed światem obelga. Zostawszy, powiada, Ministrem Woiennym, muszę was uwiadomić, waleczne armie i diwizye, że naybardziey pragnę przekonać was o moiey dla dobra waszego troskliwości. Byłem w ciągu długiey woyny świadkiem nieprzełamanego męstwa i ochoty z którą zapominaliście o sobie poświęcaiąc się dla Oyczyzny; usiłowałem zawsze was naśladować; i dziś to czynię, gdy wyrzekłszy się spokoyności domowey, przyimuię urząd, chwalebny w prawdzie, lecz oraz przykry i trudny. Postawiliście żołnierze *Francyą*, w rzędzie pierwszych świata Mocarstw: armie Republikantskie wyrównały dzieł wielkością wszystkim, które tylko wielbi historyai cierpliwością w niedostatku zadziwiliście nieprzyiacioł.

Jeśli chlubno iest dla mnie, żem był prac i niebespieczeństw waszych uczęstnikiem, zbiorę owoc ich naymilszy, gdy potrafię dokazać, ażeby dobrodzieystwa z rządu i prawa pochodzące, obficiey na was spływały. Generałowie, Officyerowie i żołnierze, słuchaycie! dawny kollega chce poswięcić życie swoie uszczęśliwieniu waszemu. Ktokolwiek sprawiedliwie żalić się może, iż był skrzywdzonym, niech się do mnie uda; któremu rząd, bezstronność i równy wymiar sprawiedliwości zalecił. Jakeście byli w bitwach niezwalczonemi, dziś bądźcie posłusznemi prawu; karność woyskową ściśle chowaycie; ta wam dała zwycięztwo. Przysięgliście wszyscy bydź wiernemi Konstitucyi roku 3. Przy niey stoiąc zgotuiecie dla *Francyi* wiek sławy, szczęścia, i honoru; przyśpieszycie pokoy, ugruntuiecie samowładność Rptey, którey byliście fundatorami i obrońcami.

Scherer.

Wielu teraz utrzymuie, że Direktor *Carnot* opuściwszy Obywatela *Barthelemy* poiednał się z innemi, to pewna że z odmianą iedney osoby, weszła do władzy wykonawczey niezgoda. Tenże *Carnot* w czasie uroczystości 10. Sierpnia miał mowę, która *Jakóbinom* do smaku nieprzypadła. Generał *Augereau* z innemi Officyerami, których od armii *Włoskiey* sprowadził, ukazał się dnia tego na polu marsowym bogato i gustownie ubrany. Wielu dawnieyszych Officyerow od Generał-Sztabu oddalił. Do *Rochefort* Fregata *Cybele* przywiozła bardzo wiele roślin z wysp *przyiacielskich* na Oceanie Południowym między innemi trzy drzewa, których owoc sma

kiem do chleba jest podobny, wszystkie będą
zachowane w *muzeum* narodowym. *Buona-*
parte przysłał temi dniami 150. obrazów *Sal-*
vatora Rosa, *Ticiana*, *Corrège*, *Perugino*,
Rafała z Urbinu, *Gwide Dominichino*, *An-*
nibala i Ludwika Carrachs, *Guerchino*. Co
dawniey głoszono, jakoby diwizye Genera-
łow *Bernadotte i Serrurier* nie chciały z
innemi *deliberować* z prawdą się nie zgadza;
we wszystkich diwizyach duch, i sposob my-
slenia jest jednaki. Kilka familii niedawno przy-
byłych do *Francyi* z *Jamaiki* doniosły Dire-
ktorom, że na tey wyspie Murzyni bunt
podniesli.

z Berlina 24. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey*

Zawczora Hrabia *de Haga*, Krol Jmść
Swedzki wyiechał z naszey stolicy *Stralsandu*.

z Rzymu 31. *Lipca z Gazety Berlińskiey*.

Nie wiedzieliśmy do tych czas prawdzi-
wey przyczyny, która była pobudką Krolo-
wi Jmści *Katolickiemu* zesłania trzech Prała-
tow *Hiszpańskich* do naszey stolicy. Zape-
wniaią teraz, iż maią w zleceniu uprafzać
Oyca S. o zwołanie *Concilium*, jesli nie po-
wszechnego całego Kościoła, przynaymniey
narodowego w *Hiszpanii*. Powtóre, ażeby
na potomne czasy *Conclave* na elekcyą *Papie-*
ża odprawowało się z kolei we wszystkich
Państwach Katolickich; naostatek żądać maią
dla Biskupow kraiowych pozwolenia i mocy
potrzebney w rozdawaniu *beneficyow* dispen-
sow wszelakich, nie udaiąc się w tym do
Dworu *Rzymskiego*, Czekać trzeba potwier-
dzenia tey wieści, zgodzenie się na takowe
pretensye wywróciłoby karność i porządek
do Kościoła wprowadzony od niemałego cza-
su. Z *Ankony* rząd wiadomość odebrał, iż
municipalność miyska skassowała 18. klaszto-
row, między któremi jeden maiący roczne-
go dochodu 30. tyś. szkudow, grożą *Oycu S.*
jesliby nie kazał woyskom swoim ustąpić z
Pesaro i innych miast *Ankońskiey Marchii*
zbroyną siłą do tego przymusić. Powiadaią,
że taż *municipalność* załogę postawiła w han-
dlownym Porcie *Sinigaglia*.

z Mediolanu 8. *Sierpnia z Gazety Frank-*

Negocyacye o pokóy z *Domem Austry-*
ackim zawsze są dla nas niedościgłą taiemni-
cą. *Buonaparte* ciągle bawi w *Montebello* o-
toczony Generałami, Ministrami, Posłami Za-
granicznych Mocarstw i *Włoskich* Republikan-
tow. *Mantuę* spiesznie opatrzyć kazał na
wszystkie przypadki. Kommendant *Mediola-*
nu zalecił Officyerom do Legionow *Cisal-*
pińskich należącym stawać na mieyscu w 48
godzinach. *Genueńczykowie* uznali niepodległość
naszę. Ambassador ich *Serra* miał audiencyą
u Prezydenta Direktoryatu; jednakże do tych
czas nie pokazuią ochoty jednoczenia się z
nami. *Girola* Poseł *Cesarza Jmści w Genui*
zdiąć kazał herb Monarchy swoiego z Pałacu
gdzie mieszkał, toż samo uczynił *Konsul Au-*
stryacki; pierwszy powraca do *Wiednia*; dru-
gi został w mieście jako człowiek prywatny.

z Genui 30. *Lipca z Gazety Berlińskiey*.

Oczekiwamy codziennie przyiazdu Ge-
nerała *Casa Bianca* rodem z *Korsyki*, ktory
ma kommenderować *en Chef* legionem Rptey
Liguryiskiey. *Buonaparte* przywiązany do
współziomkow swoich, obmyslił wszystkim
urzędy zyskowne w pokoju, podawszy wprzód
zręczność dystyngwowania się na woynie.
Dość wspomnieć oprócz wodza naszego Ge-
nerałow: *Massena*, *Casalta*, *Gentili*, *Cervoni*
&c. Lenności *Cesarstwa Niemieckiego* w obrę-
bie kraiow naszych zamknięte lub onym przy-
ległe przysłały Deputowanych żądaiąc bydź
wcielonemi do Rptey: na co podobno zezwoli
Generał *en Chef*. W *Liwornie* zdarto narodo-
wą kokardę handlu ącym *Ligurom*. Rząd ka-
zał się upomnieć o satisfakcyą u Dworu *To-*
skańskiego. *W. Xiążę* lubiący pokóy i spra-
wiedliwość, nie zechce prożo naszych odrzucić

Od granic Włoskich 10. *Sierpnia z Gazety*
Frankfortskiey.

Generał *en Chef Buonaparte* oprócz 4.
tyś. liwrow, które wypłacić kazał Astrono-
mowi *Cagnoli* w nadgrodę straty poniesioney
pod czas buntu *Werony*: wyliczył nad to 10
tyś. na powiększenie funduszu uczynionego
w tymże mieście przez sławnego *Lorgna* dla
towarzystwa ludzi uczonych, które wzioł pod
swoię protekcyą. *Palmanuova* ma teraz twier-
dze zupełnie ukończone. Wały tak są wy-
niosłe, iż patrzący z pola nic w mieście prócz
wierzchołka wież niektórych doyrzeć nie może.

Listy z *Dalmacyi* wyrażaią, iż zupełne
opanowanie tey Prowincyi przez *Austryakow*
idzie nie bez trudności. W wielu mieyscach
drogi są nie przebyte; na żywności zbywa wsze-
lakiey. Między *Triestem i Wenecyą* kommu-
nikacya iest otwarta. Eskadra *Francuzka* pod
kommendą Admirała *Bruyex* nie do *Cadix* iak
rozumiano, lecz do *Wenecyi* żegluiąc minęła
iuż cieśninę *Messyny*. Zgromadzenie Prawo-
dawcze *Rptey Cisalpińskiey* w krótce ma bydź
installowane. Zapewniaią powszechnie, że w
składzie onego każdy z podziwieniem znaydzie
talenta z patriotyzmem połączone. Tego się
spodziewać każe wybor od Generała *en Chef*
uczyniony,

Imię iego iak iest we *Włoszech* wielkie,
iak poważne, i to będzie dowodem, że gdy
niedawno w *Ankonie* powstał rozruch, które-
go policya żadnym sposobem uśmierzyć nie
mogła, ieden z municipalnych wpadłszy po-
śrzod tłumu głośno zawołał: *Buonaparte* iest
z nami; iego wolę pełniemy. Jeśli tak iest,
lud odpowiedział, to co innego; i każdy spo-
koynie powrócił do domu. *Korsikanin Du-*
ranti podał do wiadomości publiczney, że gdy
r. 1789 w mieście *Bastia* z współziomkiem swo-
im, dziś *Włoskim* prawodawcą poufale rozma-
wiał; woyna iak widzę, rzekł *Buonaparte*,
między *Francyą i Cesarzem* iest nieuchrona.

Reszta w Dodatku.

N^ro 97.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 5. WRZEŚNIA ROKU 1797. WE WTOREK

Dokończenie artikułu od granic Włoskich.

Cóżkolwiek dotąd rozumiano, moim zdaniem *Austriackiemu Domowi* tylko we *Włoszech* można cios zadać śmiertelny; trzeba więc pomyśleć o ułożeniu planu przyszłey kampanii. Jakoż ułożył mówi *Duranti*, ukazał mnie w dni potym kilka, a z podziwieniem *Europy* w lat kilka później wykonał.

z Wetzlar 12. *Sierpnia z Gazety Bareytskiey.*

General *en Chef Hoche* chcąc naśladować przyiaciela swoiego Generała *Buonaparte*, w czasie obchodu uroczystego pamiątki założenia Rptey, wystawić kazał kolumnę 45 stop wysoką ośmiościenną. Podstawa iey była czworokątna. Na boku pierwszym napisano: Rptey triumfuiącey. Na drugim: odwadze *Francuzkich* rycerzow i nieodstępnemu zwycięztwu. Na trzecim: Wolności republikantskiey. Na ostatnim: Popiołom rycerzow poległych w obronie oyczyzny i wolności. Na ośmiu bokach pyramidy: 1. Diwizya *Lefevre*: podobna *Rzymskim* legionom, przysięgła iż zwycięży, i zwyciężyła. 2. Diwizya *Championnet*: Chce wiedzieć gdzie iest nieprzyiaciel: nigdy go nie liczy. 3. Diwizya *Grenier*: rostropnością i odwagą liczne laury zbierała. 4. Dragonia: Za nic u niey naywiększe niebespieczeństwa. 5. Kawalerya: gdy z miey sca ruszy, iuż zwyciężyła. 6. Huzarowie: Nigdy przed nieprzyiacielem nie pierzchnęli. 7. Strzelcy zawsze na drodze honoru i sławy. 8. Artillerya i Inżenierowie. Podobni *Jowiszowi* ciskaiącemu pioruny; przemysł ich obala twierdze, przemysł sił dobość nadgradza. Pod tem napisami iasniały *busta*: *Franklina*, *Wilhelma Tell*, *J. J. Rousseau*, *Voltaira*, *Sydneia*, *Brutusa*, *Helvetiusa*, *Sokratesa*.

z Bazylei 13. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey.*

Xże Opat z Kapitułą swoią nie tylko powrócił do miasta *S. Gall.* na prożbę Deputowanych *Cantonow* pośrzedniczych, ale też cofnoł protestacyą zaniesioną do *Cesarza Jmści* poddaiąc się zapadłemu wyrokowi Spokoyność jednak i zgoda nie są przywrócone, zuchwałe z wygraney poddaństwo więcey coraz pożąda; mówią iż *Opactwo* będzie przemienione w 14. *Canton Szwaycarski.*

z Ratisbony 12. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey*

Seym *Niemiecki* zakończył deliberacye względem przyszłego pokoju z *Francuzami*. Postanowiono oświadczyć *Cesarzowi Jmści* dziękczynienie wszystkich stanow za jego starania, z których ten skutek szczęśliwy wyniknoł, iż kraie nad *Renem* leżące kontribucyami już nie są uciśnione: wyrazić żal Xiążąt i miast *Rzeskich*, że *Cesarz Jmść* nie chciał na siebie przyiąć całey negocyacyi, donieść naostatek że Deputacya Seymowa gotową będzie udać się na kongres, iak tylko Monarcha czas i mieysce onemu przeznaczy.

z Bruxelli 14. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey*

Bardzo wielu żołnierzy *Francuzkich* od armii *Sambry i Północney* opuściwszy chorągwie, gromadami powraca do domow, niektórzy ciągną do *Paryża* w tym przekonaniu, że Direktoryat, a z nim Rplta w niebespieczeństwie iest od *Roialistow i terroristow*. Ta opinia tak iest powszechnie wkorzenioną, iż nawet żołnierze Gwardyą zgromadzenia Prawodawczego składaiący głośno bronią sprawę Direktoryatu. Między innemi przyczynami ciągłego krążenia statkow *Angielskich* na brzegach *Zelandyi i Flandryi*, tę liczyć można, iż nieprzyiaciele, którym woyna dziś zamkneła wszystkie bez wyłączenia porty *Europy* południowey, kryiomo towary swoie do kraiu naszego wprowadzić usiłuią jakoż tyle ich u nas mamy, ileśmy ledwie widzieli gdy woyska *W. Britanii* stały w *Niderlandzie i Hollandyi*. Ostrzeżony o tym rząd *Francuzki* roskazał kordon wyciągnąć po nadbrzeżu.

Berthier Chef General Sztabu armii Włoskiey przysłał do administracyi Departamentow przyłączonych piorunuiące pisma, które wszystkie Diwizye z kommendy Generała *Buonaparte* przesłały do zgromadzenia Prawodawczego podpisane przez pomienionego *Chefa*. Administratorowie rozgłaszać ich nie kazali. To pewna, iż *Oppozycya Paryzka* zamyslała Generałow kommenderuiących armią *Sambry i Włoską* nie tylko od rządow usunąć, ale też ukarać za wypełnienie taiemnych Direktoryatu rozkażow. Uwiadomieni o proiekcie żołnierze głośno oświadczyli, iż nie ścierpią, ażeby zasłużeni Oyczyznie Wodzowie poniżonemi byli przez tych, co nic nie uczyniwszy, cudzey sławie zazdrośni, próżną gadatliwością niewczesnemi sporami, jawną niezgodą, zgorszyli narod i *Europę*. Kontribucye na 9 Departamentow *Belgickich* wyniosą do roku 23. milliony liwrow.

Dni oſtatnich teraznieyſzego Mieſiąca Września zaczyna ſię prenumerata na Gazetę pod titułem Kuryer Litewſki; z pocztą koſztuie złotych 80. na mieyscu wzięta złotych 60. na rok.

PROSPEKT

Dzieła nayduiącego ſię pod Praſsą pod Tytułem: Zbiór krótki reguł proporcyi ku obiaśnieniu i użytkowi Aplikuiącey ſię do Rysunkow Młodzi, z piętnaſtą Kopersztychami początki tey nauki wyrażaiącemi.

Gdy ſię pierwiaſtkowie między ludźmi ſkładała towarzyſka społeczność, ten był niezaprzeczony a od każdego z Członkow koniecznie przyięty układ, że wszyscy z osobna w miarę zdatności i odebranego od przyrodzenia talentu, do dobra wſpólnego przykładać ſię powinni. Człowiek poſtawiony w społeczności i ze wszyſtkich nie wyliczonych pożytkow Towarzyſkiego związku korzyſtaiący, gdy ſię od tey świętey powinności usuwa, ſtaie ſię martwym iey członkiem i prawdziwym ciężarem. Tą przenikniony prawdą, nie dla korżyści, bo ſię iey wcale nie spodziewam, nie dla ziednania próżney chluby, bo dzieło moie nie ieſt płodem wysokiey nauki; ale ſzczegulnie z chęci ſtania ſię w miarę moiey możności użytecznym Towarzyſtwu. i w célu okazania choć ſłabego dowodu wdzięczności moiey dla kraiu na którego Łonie pożywienie i opatrzenie moich potrzeb nayduię, przedſięwziołem wydac dzielko pod Tytułem w górze wyrażonym.

Każdy talent ieſt ozdobą człowieka i ſtaie ſię nie tylko chlubną zaletą, ale też w wydarzaiących ſię aż nadto częſto odmianach nieſtatecznego losu ratunkiem i pomocą.— Niemyślę ia uymować ſzacunku innym talentom, śmiało iednak mówić mogę, że Rysowanie i Malarſtwo ieſt iednym z pierwszych; bo nie tylko przyiemną czyni dla poſiadaiącego zabawkę, ale ieszcze zoſtawuie ſkutek pracy, który w muzyce z dzwiękiem Inſtrumentu ginie.—

Z doświadczenia zaś przekonawſzy ſię że wielu z młodzieży tuteyszego kraiu naturalną maią do nabycia tego talentu zdatność, przy otwieraiącey ſię zwłaszcza w Akademii tuteyszey, publiczney Szkole malarſtwa, podchlebiam ſobie, że przyiemną i użyteczną czynię poſługę, gdy dzieło to wydaię, w którym wedle zdatności moiey ſtarałem ſię zebrać wszyſtkie prawidła ułatwiaiące trudność w nabyciu tak przyiemnego talentu i wyłożyć one ſtosownie do poięcia Młodzieży. — Ze zaś druk i sztychowanie blach ciągnie za sobą nieodbite wydatki, których przy szczupłym ſposobie życia nie ieſtem w ſtanie zaſtąpić, umyśliłem dzieło moie podać na Prenumeratę w ſposobie naſtępuiącym:

1mo. Obrachowawszy koszt na Druk i sztychowanie blach potrzebny, cena dzieła tego z Kopersztychami dla Prenumeruiących będzie po Złotych Polſkich dzieſięć, Ci zaś którzy po wydrukowaniu nabyć go zechcą drożey zapłacić muszą.

2do. Prenumerować można *w Wilnie* u JPP. *Reyzera* Kupca i *Leyboszyca* Doktora, *w Brześciu u Milchelsona* Doktora, *w Kownie* zaś, u JP. *Grodnie,* u JP. *Słonimie,* u JP. *i Wiłkomierzu* u Doktora *Elrich.* Prenumeruiący doſtanie bilet za którego okazaniem dzieło wyszłe z Praſsy odbierze; w przypadku zaś utracenia biletu, utraci i prawo odebrania Exemplarza.

3tio. Imiona JJ. PP. Prenumeruiących porządkiem Alfabetu na początku Dzieła wydrukowane będą, ktoby zaś niechciał bydź umieszczonym, za uwiadomieniem o woli ſwoiey opuszczonym zoſtanie.

4to. Dzieło to za mieſięcy pięć niezawodnie wydrukowanym będzie.

Podchlebiam sobie że Prześwietne Publicum krótkim awansowaniem małey ceny raczy ułatwić mi ſposob wydania na światło w mniemaniu moim potrzebnego dzieła, a przez to przyłoży ſię do pożytku iaki pragnę ażeby z niego wyniknął.

Septembra dnia 1797. Roku
w Wilnie.

A. Michelson Malarz Miniatur.